

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Відділ наукової інформації та бібліографії

Серія «Розстріляне відродження»

В. Ярошенко

Поет із фіялковою шкірою

Бібліографічний список літератури

до 125-річчя з дня народження Володимира Ярошенка

Хмельницький

2023

Пропонуємо до уваги користувачів серію бібліографічних списків літератури, присвячених діячам духовно-культурного та літературно-мистецького покоління 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. в Україні – «розстріляне відродження», яке дало високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики, театру і яке було знищене тоталітарним сталінським режимом.

Одним із представників «розстріляного відродження» є **Ярошенко Володимир Мусійович (псевдонім Воляр)** – український поет, байкар, прозаїк, драматург, літературний критик, кіносценарист.

Народився Володимир Мусійович 23 травня 1898 р. в с. Івахники Лохвицького повіту Полтавської губернії, (нині село Яхники Лохвицького району Полтавської області) в сім'ї народного вчителя. По закінченні школи навчався в Київському комерційному інституті (до 1917 року). У 1919 – 1920 рр. – член Української Комуністичної Партії (більшовиків). Працював в українській секції Всеукраїнського видавництва (1919). З кінця 1919 до середини 1922 року жив у м. Біла Церква, був членом повітревкому, працював у місцевому відділі районної освіти. У 1922 – 1923 рр. учителював у селі Трушки Білоцерківської округи, викладав математику.

Впродовж 1923 – 1924 років завідував відділом «Голос села» в газеті «Більшовик», у 1924 – 1925 рр. — відповідальний секретар редакції журналу «Глобус», завідував київським будинком літераторів. Пізніше був редактором і завідувачем сценарного відділу Київської кінофабрики ВУФКУ (Всеукраїнське фотокіноуправління).

Поезії почав писати з 1915 року. В 1917 р., у м. Лохвиця, вийшла його перша поетична збірка «Стихи» (російською мовою). Наступні 10 років регулярно виходили поетичні збірки, байки, п'єси-агітки, комедії, книжка оповідань, повість та віршована казка українською мовою.

Протягом 1918 – 1919 років перебував у вирі літературно-мистецького життя міста Києва. Разом із В. Елланом-Блакитним, В. Коряком, М. Семенком брав участь у виданнях боротьбистів (частина українських есерів, яка перейшла на комуністичні позиції): журналі «Мистецтво» (1919 – 1920), альманахах «Веснянки» (1919), «Зшитки боротьби» (1919). Належав до літературно-мистецького угруповання символістського спрямування «Музагет» (1919). У цей період вийшли його збірки віршів: «Світотінь» (1918) та «Луни» (1919). Його ранні поезії позначені виразним впливом символізму, кожен його вірш просякнутий філософським осмисленням людського буття, пошук власного шляху кожною особистістю, прагнення до істини й мети існування.

У 20-х рр. почав писати про театр і драматургію, зокрема зробив спроби узагальнити досвід роботи Л.Курбаса в «Молодому театрі». У 1926 році театр «Березіль» поставив його п'єсу «Шпана». Він також автор кіносценаріїв «Хліб»,

«Земля», «В заметах», «Слово о полку Ігоревім» (спільно з Дмитром Загулом). Тоді ж зблизився з футуристами, був учасником Асоціації панфутуристів – Аспанфут (1921 – 1924) та Асоціації комуністичної культури (АсКК) – Комункульт (1924 – 1925).

Протягом 1923 – 1925 років активно друкувався в періодиці (журнали «Життя й революція», «Червоний шлях»). Видав збірки байок «Що й до чого» (1924; перевидана 1926 року під назвою «Байки»), «Через решето» (1924), збірку оповідань «Кримінальна хроніка» та інші оповідання» (1927), повість «Гробовище» (1928), віршовану казку «Мацапура» (1929). Виступав і як драматург з агітками «В єднанні сила» і «Кооперативна мобілізація»), «Божа кооперація», «Добре роби – добре й буде» (обидві – 1925). Автор соціально-гумористичних поем-пародій «Екало», «Царинник Мина з України», «Сількор Чамата» й «Гарасько», у яких поетизував радянський побут, колективізацію, подав образи зразкових радянських кооператора, сількора, жінки-активістки. У 1924 – 1925 роках працював над книгою «Вилами по...», п'єсою «Донкіхоти», підготував нову збірку віршів «Серце», але жоден із цих творів не був опублікований.

Після тимчасового перебування у літературному об'єднанні МАРС (Майстерня революційного слова) (1926), яке мало за мету об'єднати революційних письменників і критиків Києва та боротися з графоманством і зарозумілістю в літературі, залишався осторонь літературно-мистецьких угруповань.

Вперше Ярошенка арештували в лютому 1933 року, але за «відсутністю складу злочину», у травні, звільнили із-під варті. У листопаді 1936 року Ярошенка заарештовано вдруге, обвинувачено в належності до української націоналістичної терористичної організації і в липні 1937 року засуджено до найвищої міри покарання. Розстріляний 23 жовтня 1937 р. у м. Київ.

(Матеріали взято із ресурсу Вікіпедія:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Ярошенко_Володимир_Мусійович) та Енциклопедії історії України (Т.10 Т – Я. С.762)

Твори Ярошенка В. М.

У2 Ярошенко В. Степ: поезії / вступ. стаття П. Орлик. – Київ : Я77 Дніпро, 1968. – 119 с.

Ярошенко В. Гробовище [Електронний ресурс] : повість / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – Київ : Держ. вид-во України, 1928. – 135 с. – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=10345>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Ярошенко В. Що й до чого [Електронний ресурс] : байки / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – Харків : Шлях освіти, 1924. – 35 с. – (Бібліотека селянина. Серія красного письменства / за ред. С. Пилипенка ; № 15). – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=8178>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Ярошенко В. Через решето [Електронний ресурс] : байок зб. друга / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – Київ : Червоний шлях, 1924. – 38 с. – (Бібліотека селянина. Серія красного письменства / за ред. С. Пилипенка ; № 32). – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=8177>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Ярошенко В. Кримінальна хроніка [Електронний ресурс] : оповідання / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – Київ : Маса, 1927. – 62 с.). – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10275>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Ярошенко В. С. [Електронний ресурс] : поезії / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – Київ : Сяйво, 1918. – 46 с. – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10276>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Ярошенко В. Байки [Електронний ресурс] / В. Ярошенко. – Електрон. текст. дані. – 2-ге вид. – Київ : Сяйво, 1926. – 62 с. – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10200>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Література про Ярошенка В.М.

- П1234-3
(2016)
83.3 (4УКР)
Ф54
Б33298
84(4УКР)
Л13
- Заєць А. Творчість Володимира Ярошенка у літературно-критичному дискурсі // Філологічний дискурс. – Хмельницький, 2016. – № 3. – С. 52-58.
- Лавріненко Ю. А. Розстріляне відродження: антологія 1917–1933 : поезія-драма, есей. – Київ : Просвіта, 2001. – С. 385.
- У 2
Я 77
- Орлик П. Від символізму до реалізму // Ярошенко Володимир. Степ: поезії. – Київ, 1968. – С. 119.
- В2474
63.3(4Укр) 6
Д58
- Роздольська. І. Ярошенко Володимир Мусійович. // Довідник з історії України. А-Я. – Київ : Генеза, 2001. – С. 1129.
- А20293
83.3 (2=Укр)
- Славутич Я. Володимир Ярошенко // Розстріляна муза. – Київ, 1992. – С. 89-92.

- C47
M456-1 Сорока М. Володимир Ярошенко // «З порога смерті...»: 83.3 (2=УКР) 7
письменники України – жертви сталінських репресій. – Київ, 1991. – Вип. 1. – С. 485-487.
- 3-11
M48-10 Швидкий В. Ярошенко Володимир Мусійович // 63.3(4УКР) E64
Енциклопедія історії України: в 10 т. – Т. 10 Т – Я. – Київ : Наукова думка, 2013. – 762 с.
- B48410 Ярошенко В. М. Невідоме Розстріляне Відродження : 84(4Укр)6 Н40
антологія / уклад. Ю. П. Винничук. – Харків, 2016. – С. 183-210.
- B5257 Ярошенко В. М. // Письменники Радянської України. 91.9:83 П35
1917 – 1987: бібліогр. довід. / упоряд.: В.К. Коваль, В.П. Павловська. – Київ, 1988. – С. 688.
- 016:8 Ярошенко В. М. // Українські письменники: біо-У45
бібліограф. словник : у 5-т. – Київ, 1965. – Т. 5 : Радянська літ. Л-Я. – С. 836-837.
- B47980 Ярошенко В. М. Самі про себе: автобіографії 83.3(4УКР) C17
українських митців 1920-х років / упоряд. Р. В Мовчан. – Київ : КЛІО, 2015. – С. 485-486 : фот.

Ковалів Ю. Володимир Ярошенко // Слово і час. – 2019. – № 5. – С. 94-95.

Ярошенко Володимир Мусійович [Електронний ресурс] // Вікіпедія . – Електрон. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ярошенко_Володимир_Мусійович. – Назва з екрана. – Дата останньої праки: 12.09.2022. – Дата перегляду: 02. 05. 2023.

Ярошенко Володимир Мусійович [Електронний ресурс] // Читиво. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Yaroshenko_Volodymyr/. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 02. 05. 2023.

Ярошенко Володимир [Електронний ресурс] // Українська електронна бібліотека. – Електрон. дані. – Режим доступу:

<https://libruk.com.ua/iaroshenko-volodymyr/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Володимир Ярошенко. Поет із фіялковою шкірою. [Електронний ресурс] // Укрінформ. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3338015-volodimir-arosenko-poet-iz-fialkovou-skirou.html>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 24.10.2021. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Сторінками Биківнянського мартиролога: Володимир Ярошенко. [Електронний ресурс] // Биківнянські могили : Національний історико-меморіальний заповідник. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://bykivnia.org.ua/storinkamy-bykivnianskoho-martyroloha-volodymyr-yaroshenko/>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 03.06.2022. – Дата перегляду: 22. 05. 2023.

Підготувала Аміна Попкова